

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

การศึกษา เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการสอบสวนคดีอาญาศาลการ ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ปรัชญาเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องศึกษาขอบเขต และอำนาจการสอบสวนคดีอาญาของกรมศาลการ เพื่อหามาตรการทางด้านกฎหมายรองรับได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม ศึกษาแนวทางปฏิบัติและรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินคดีอาญาทั้งตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อหามาตรการรองรับอำนาจการสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลการให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ศึกษาแนวคิดในการสอบสวนคดีพิเศษ และรูปแบบการสอบสวนคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เพื่อใช้เป็นรูปแบบและแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง และเพื่อวิเคราะห์หามาตรการทางกฎหมายในการดำเนินการสอบสวนคดีพิเศษกรณีการกระทำความผิดอาญาในคดีที่เกี่ยวกับอาญาของกรมศาลการ ให้มีประสิทธิภาพและดำเนินคดีอาญาไปด้วยความรวดเร็วและสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น

กล่าวได้โดยสรุปว่า การดำเนินคดีศาลการในปัจจุบันใช้เวลาค่อนข้างนาน ทำให้คดีค้างเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากปัญหากระบวนการในการดำเนินคดีของพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลการ ปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานและการรวบรวมพยานหลักฐานปัญหาความเป็นอิสระในการใช้ดุลยพินิจพิจารณาคดีกระบวนการสอบสวน และปัญหาการดำเนินคดีอาญาศาลการ ซึ่งตามกฎหมายศาลการและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลการเป็นพนักงานสอบสวน ทำให้คดีอาญาศาลการมีปัญหาในด้านความเป็นธรรมในการสอบสวนคดีอาญาศาลการ

แก่ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และพยานอย่างเท่าเทียมกัน ปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพในการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการควรจะต้องเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และ ปัญหาในเรื่องประสิทธิผลของการฟ้องคดีของพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการควรจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่จะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษให้ได้และต้องสั่งไม่ฟ้องผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิด ตลอดจนปัญหาในเรื่องความประหยัดของระบบการสอบสวนคดีซึ่งจะต้องสมเหตุสมผลในการที่จะบรรลุตามเจตนารมณ์ของระบบการสอบสวนคดีอาญา ทำให้คดีอาญาสู่ศาลกรไรรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดความล่าช้า การรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ส่งผลให้คดีอาญาสู่ศาลยกฟ้องเป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และพยาน ตลอดจนยังทำให้เกิดความสับสนเปลืองในการดำเนินคดีอาญาสู่ศาลกรซึ่งไม่สอดคล้องกับระบบการสอบสวนคดีอาญาซึ่งระบบการสอบสวนคดีอาญาจะต้องคำนึงถึงความประหยัดในการดำเนินคดีควบคู่ไปกับการสร้างเป็นธรรมให้กับผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และพยาน ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรจะต้องเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ของงานคดีอาญาสู่ศาลกร โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่สู่ศาลกรเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนในการดำเนินคดีอาญาสู่ศาลกร โดยให้ใช้รูปแบบของการสอบสวนคดีพิเศษ โดยให้พนักงานอัยการเข้ามามีอำนาจในการสอบสวนคดีสู่ศาลกร และมีอำนาจการควบคุมการสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่สู่ศาลกร การดักฟังทางโทรศัพท์ การเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคน การให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนในบางกรณี เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การสอบสวนคดีอาญาสู่ศาลกรมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และก่อให้เกิดความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ จากการศึกษาเกี่ยวกับคดีอาญาสู่ศาลกรในต่างประเทศ ประเทศสหราชอาณาจักรให้อำนาจหน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรในการสอบสวนคดีอาญาสู่ศาลกร โดยสามารถรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ อันจำเป็นแก่คดีได้อย่างกว้างขวาง เช่นเดียวกับประเทศมาเลเซียที่ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สู่ศาลกรอย่างกว้างขวางทั้งในการออกหมายค้น การจับกุม การสืบสวน และสอบสวนคดีสู่ศาลกร โดยการสอบสวนนั้นจะอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการของมาเลเซีย และประเทศฮ่องกงที่กฎหมายได้ให้อำนาจ

พนักงานเจ้าหน้าที่ศาลากรช่องกึ่งที่จะดำเนินคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศไทย ที่กรมศาลากรจะต้องส่งคดีให้กับพนักงานสอบสวนตามกฎหมาย ดำเนินการสอบสวน แล้วจึงส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาส่งฟ้องศาล พนักงานอัยการจะพิจารณาสั่งคดีโดยอาศัยพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาให้ในสำนวน หากการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนอยู่ในอำนาจของพนักงานศาลากร ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายศาลากรและระเบียบต่างเป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับพยานหลักฐานก็จะทำให้การสอบสวนและการฟ้องร้องคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า ในการดำเนินคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับภาษีศาลากร พนักงานเจ้าหน้าที่ศาลากรไม่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาศาลากร การสอบปากคำ การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลากรเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบคดี ห้ามมีผลสมบูรณ์เป็นการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ เพราะการสอบสวนคดีอาญาทางภาษีอากรจะต้องเป็นการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมเปรียบเทียบระดับคดีโดยประสงค์จะต่อสู้ในชั้นศาล การแสวงหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลากรเป็นเพียงการดำเนินการในการเปรียบเทียบคดี พนักงานเจ้าหน้าที่ศาลากรจะต้องส่งผู้กระทำความผิดพร้อมทั้งบันทึกข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่าง ๆ ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการดำเนินคดีต่อไปซึ่งพนักงานสอบสวนไม่ว่าจะเป็นตำรวจ (กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี) หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (กรมสอบสวนคดีพิเศษ) ก็ต้องมาดำเนินการสอบสวน โดยต้องทำการรวบรวมพยานหลักฐาน แสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม รวมทั้งสอบปากคำ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และพยานอีกครั้งหนึ่ง จะเห็นได้ว่าการสอบสวนคดีอาญาศาลากรในชั้นสอบสวนก็ยังคงกระทำในรูปแบบเดียวกันกับชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลากร แม้ว่า

ในชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลากรจะได้กระทำการสืบสวน สอบปากคำเพื่อบันทึกข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐานมาโดยครบถ้วนสมบูรณ์แล้วก็ตาม แต่ก็เพื่อให้การสอบสวนดำเนินคดีเป็นไปโดยชอบตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษจึงต้องให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนอีกครั้งหนึ่งเพื่อจะพนักงานสอบสวนจะได้นำคดีดังกล่าวส่งพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อไป ซึ่งอาจจะมองได้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำซ้ำจนอาจทำให้กระทบสิทธิ เสรีภาพของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และพยานได้ ประกอบกับพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็ได้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านคดีอาญาศาลากรแต่อย่างใด ปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ หากมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศาลากรมีอำนาจสอบสวนดังเช่นพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

ในชั้นนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางการดำเนินคดีอาญาศาลากรในขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาศาลากร เพื่อให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปอย่างรวดเร็ว คล่องตัว มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์แก่รัฐ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่กรมศาลากรมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาศาลากร เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายศาลากร และเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติศาลากร แม้ว่า วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้มุ่งศึกษาเฉพาะอำนาจการสอบสวนของกรมศาลากร โดยการหลีกเลี่ยงศาลากร และการลักลอบหนีศาลากร ในที่นี้รวมถึงการนำของต้องห้าม ต้องจำกัดเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัดด้วย ไม่ทำการศึกษาถึงอำนาจการสอบสวนของกรมสรรพากร และกรมสรรพสามิต แต่ผู้วิจัยเห็นว่า เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐ และเกิดการบูรณาการของหน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรในโอกาสต่อไป จึงเห็นควรเสนอร่างพระราชบัญญัติศาลากร พ.ศ. เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่กรมศาลากร เป็นพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาศาลากร เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไปในคราวเดียวกัน ดังนี้

2.1 กำหนดค่านियามศัพท์ที่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติศาลการ พ.ศ. ได้แก่ คดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ อธิบดี รองอธิบดี และรัฐมนตรี

2.2 ให้อธิบดี และพนักงานเจ้าหน้าที่กรมศาลการที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2.3 พนักงานเจ้าหน้าที่กรมศาลการที่ทำหน้าที่พนักงานสอบสวนต้องมี คุณสมบัติตามที่กำหนด โดยมีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ด้วย

2.4 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กรมศาลการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาศาลการในเขต อำนาจของตนตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และเมื่อดำเนินการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมทั้งความเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18-21 และมาตรา 140-144 โดยการดำเนินการสอบสวนให้พนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนด้วย

2.5 ในกรณีที่การสืบสวนและสอบสวนคดีอาญาศาลการมีเหตุจำเป็นต้องใช้ ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นพิเศษ อาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในด้านนั้นเป็นที่ปรึกษาด้วยก็ได้

2.6 ให้อธิบดีกรมศาลการมีอำนาจแย้งคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาศาลการของ พนักงานอัยการ ในกรณีที่คำสั่งนั้นไม่ใช่คำสั่งของอัยการสูงสุด โดยส่งสำนวนพร้อม ความเห็นที่แย้งกันไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด และให้ใช้บังคับในกรณีที่พนักงาน อัยการจะอุทธรณ์ฎีกาหรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกาโดยอนุโลมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145

2.7 ในกรณีคดีอาญาศาลการที่เสร็จสิ้น โดยการเปรียบเทียบปรับหรือระงับคดี ตามกฎหมายของกรมศาลการ ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นที่ยุติโดยไม่ต้องมีการสอบสวน ตามร่างพระราชบัญญัตินี้

2.8 ให้มีการสอบสวนในรูปแบบของการสอบสวนคดีพิเศษ โดยให้มีการกำหนด ลักษณะของการกระทำความผิดและความรุนแรงของการกระทำความผิดเป็นเกณฑ์ใน การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่กรมศาลการเป็นพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจ สอบสวนคดีในลักษณะของคดีพิเศษ เช่น การดักฟังโทรศัพท์ การแฝงตัวในองค์กร

การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานอื่นในรูปแบบบูรณาการ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การสอบสวนคดีอาญาสุทธการมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

จากแนวทางการดำเนินคดีอาญาสุทธการดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นร่างพระราชบัญญัติวิธีการสอบสวนคดีอาญาสุทธการ โดยเฉพาะ และยังเป็นการแยกอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจในการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่กรมสุทธการในการสอบสวนคดีอาญาสุทธการไว้อย่างชัดเจน โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงานคดีอาญาไม่ใช่มีแต่เพียงคดีสุทธการเท่านั้น ยังคงมีคดีอาญาสรรพากร คดีอาญาสรรพสามิต ซึ่งมีความเกี่ยวพันกัน เพราะสุทธการมีอำนาจจัดเก็บภาษีสรรพากรบางประเภท (ภาษีมูลค่าเพิ่ม) และภาษีสรรพสามิตในขณะการนำเข้า-ส่งออกสินค้าในแต่ละครั้ง ดังนั้น เพื่อให้เกิดเป็นภาพเดียวกัน เพราะการดำเนินคดีอาญาของกรมสรรพากร และกรมสรรพสามิตเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกันกับการจัดเก็บภาษีด้วยกันทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงหวังว่าเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไปในอนาคตหากกระทรวงการคลังจะได้นำแนวความคิดการให้พนักงานของกรมสรรพากร กรมสรรพสามิตเป็นพนักงานสอบสวนคดีพิเศษของกระทรวงการคลังเพื่อบูรณาการของกรมจัดเก็บภาษีทั้ง 3 กรมรวมเข้าด้วยกันต่อไป